

Bærekraft i SpareBank 1 SR-Bank

Innholdsfortegnelse

1. Slik styres bærekraft i SpareBank 1 SR-Bank
 - 1.1. SpareBank 1 SR-Bank er en ansvarlig samfunnsaktør
 - 1.2. Organisasjoner og internasjonale prinsipper SpareBank 1 SR-Bank støtter
 - 1.3. Bærekraft en integrert del av konsernets virksomhetsområde
 - 1.3.1. Styringsdokumenter
 - 1.3.2. Interessentdialog
 - 1.3.3. Vesentlighetsanalyse

2. Bærekraft i bankens daglige drift
 - 2.1. Medarbeiderne
 - 2.2. Mangfold og likestilling
 - 2.3. Arbeid mot hvitvasking og terrorvirksomhet
 - 2.4. Etikk og antikorrupsjon
 - 2.5. Personvern og informasjonssikkerhet
 - 2.6. Åpenhet
 - 2.7. Risikovurdering og godkjenning av nye og endrede produkter, prosesser og systemer
 - 2.8. Miljø
 - 2.9. Ansvarlige innkjøp

 - 2.10. Samfunnsutvikling gjennom verdiskapning

 - 2.11. Støtte til allmennyttige formål

3. Ansvarlig finans
 - 3.1 Ansvarlig kreditt
 - 3.2 Ansvarlig kapitalforvaltning
 - 3.3 Sektoroverskridende krav og forventninger for ansvarlig finans
 - 3.3.1 Arbeidstaker- og menneskerettigheter
 - 3.3.2 Landbruk og natur
 - 3.3.4 Skatt
 - 3.3.4 Korrupsjon

 - 3.4 Krav og forventninger til selskaper som opererer innenfor særskilte bransjer
 - 3.4.1 Våpen, tobakk og pornografi
 - 3.4.2 Klima og energiproduksjon
 - 3.4.3 Gruvedrift

1. SLIK STYRES BÆREKRAFT I SPAREBANK 1 SR-BANK

1.1 SpareBank 1 SR-Bank er en ansvarlig samfunnsaktør

SpareBank 1 SR-Bank har fra opprettelsen av Egersund Sparebank i 1839 jobbet etter en langsiktig og bærekraftig filosofi. Konsernet har tatt et aktivt standpunkt til bærekraft og valgt å ta et spesielt ansvar for klima- og miljøutfordringene samfunnet står overfor. Konsernet har til hensikt å gi kraft til vekst og utvikling.

SpareBank 1 SR-Bank er et offensivt finanskonsern med nasjonal distribusjon. Som Norges nest største norskeide bank gir konsernet økonomisk kraft til vekst, verdiskaping og lønnsomhet for kundene, samfunnet og våre eiere. Konsernet har fysisk tilstedeværelse i Rogaland, Hordaland, Agder-fylkene og Oslo. Hovedkontoret ligger i Stavanger i Finansparken. SpareBank 1 SR-Bank er et komplett finanshus som tilbyr både tradisjonelle banktjenester som lån, forsikring og spareprodukter, verdipapirhandel, regnskapstjenester og eiendomsmeglertjenester for både person- og bedriftskunder.

SpareBank 1 SR-Bank er en organisasjon som har et aktivt forhold til bærekraft, og tar ansvar for miljøutfordringene samfunnet står ovenfor. Bærekraftig utvikling (sustainable development) defineres som «utvikling som imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov» (Brundtland- kommisjonen, 1987).

For å skape bærekraftig utvikling jobbes det hovedsakelig på tre områder i konsernet: Klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Konsernet skal ikke, verken direkte eller indirekte, medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. Dette gjelder både internt og i forhold til samfunnet forøvrig. Ansvaret omfatter produkter og tjenester, rådgivning og salg, investerings- og kredittbeslutninger, markedsføring, anskaffelser, eierstyring og selskapsledelse. I tillegg gjelder bærekraftsansvaret internt arbeid med HMS, etikk, likestilling og miljøeffektivitet.

1.2 Organisasjoner og internasjonale prinsipper SpareBank 1 SR-Bank støtter

SpareBank 1 SR-Bank er først og fremst et finanskonsern for Sør-Norge, men konsernet har et aktivt forhold til hvordan våre beslutninger kan ha betydning i både den nære og den globale sammenheng. FNs 17 bærekraftsmål, sammen med målene i Parisavtalen, ligger til grunn for konsernets samlede arbeid med bærekraft.

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for en bærekraftig fremtid. Gjennom vår virksomhet ønsker vi å understøtte bærekraftsmålene. Et bredt internt arbeid i konsernet resulterte i særlig fokus på tre av bærekraftsmålene. Vi understøtter alle, men vi erkjenner at det er gjennom våre tre utvalgte bærekraftsmål at vi har størst påvirkningsmulighet. Konsernet skal ha særlig fokus på:

Nr 5 «Likestilling mellom kjønn», nr 8 «Anstendig arbeid og økonomisk vekst» og nr 13 «Stoppe klimaendringene».

Disse tre bærekraftsmålene har konkrete delmål og tiltak knyttet til seg.

Nr 5 «Likestilling mellom kjønnene»

1. Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer.
2. Likelønn
3. Styrke kvinners rolle i privatøkonomien

Nr 8 «Anstendig arbeid og økonomisk vekst»

1. Stimulere til bærekraftig vekst og arbeidsplasser i vårt markedsområde
2. Tilrettelegge for entreprenørskap, innovasjon og opprettelse av nye arbeidsplasser
3. Fremme trygt og sikkert arbeidsmiljø og rettferdige arbeidsvilkår
4. Jobbe for å tilgjengeliggjøre bank og finanstjenester for alle

Nr 13 «Stoppe klimaendringer»

1. SpareBank 1 SR-Bank skal være et klimanøytralt konsern
2. Styrke konsernets evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer
3. Styrke kundens evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer

SpareBank 1 SR-Bank er tilsluttet FNs Global Compact, verdens største initiativ for næringslivets samfunnsansvar. Konsernet støtter og anerkjenner de 10 prinsippene for bærekraft i UN Global Compact. De 10 prinsippene for bærekraft er gjeldende for hele konsernet og alle virksomhetsområder. Det vil si at de er gjeldende for hele konsernets virksomhet, inkludert datterselskap, og uavhengig av kundegrupper og organisasjonstilhørighet. Som medlem rapporterer vi årlig til UN Global Compact på Advanced nivå og er aktivt med i Global Compact Nettverk Norge.

Global Compact Nettverk Norge arbeider for å styrke samfunnets og bedrifters arbeid innen bærekraft. SpareBank 1 SR-Bank mener det er viktig å legge til rette for at bedriftene skal kunne løfte sitt bærekraftsarbeid gjennom en felles plattform for kunnskap og erfaringsutveksling.

I 2019 ble The Principles for Responsible Banking lansert og SpareBank 1 SR-Bank har signert. FNs miljøprogram (UNEP) har sammen med finanssektoren et partnerskap kalt United Nations Environment Programme – Finance Initiative (UNEP FI). Prinsippene har som mål å gjøre banknæringen i stand til å ta en lederrolle i å nå bærekraftsmålene og oppfylle Parisavtalen.

OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper er anbefalinger fra OECD-landene til næringsliv i alle sektorer. Retningslinjene har som mål å fremme positive bidrag fra selskaper til økonomiske, miljømessige og sosiale fremskritt verden over. Konsernets arbeid på bærekraft bygger på prinsippene til disse retningslinjene og de er i tråd med andre retningslinjer for ansvarlig næringsliv, som for eksempel FNs Global Compact og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.

SpareBank 1 SR-Bank rapporterer i henhold til den internasjonalt ledende standarden innenfor bærekraftsrapportering, Global Reporting Initiative (GRI). Et hovedprinsipp i GRI-Standarden er å rapportere på de mest vesentlige forholdene for selskapet i forhold til deres innvirkning på miljø, mennesker og samfunn. Bærekraft er integrert i bankens virksomhet og GRI rapporteringen er integrert i årsrapporten.

SpareBank 1 SR-Bank stiller seg bak «Initiative for Responsible Ship Recycling» (RSRS) som er et frivillig initiativ fra ledende banker som tar til orde for ansvarlig opphugging og resirkulering av skip, og tar sikte på å minimere uheldige konsekvenser av helse- og miljøfarlig avfall om bord. Prinsippene bak RSRS vil inngå som en del av vår dialog med rederier som ønsker å bli, eller som allerede er, kunder av oss. Samtidig vil prinsippene være en integrert del av våre låneavtaler og øvrige vilkår.

SpareBank 1 SR-Bank og SR-Forvaltning, som er heleid av SpareBank 1 SR-Bank, følger Statens Pensjonsfond Utland (SPU) sin etiske eksklusjonsliste for hvilke selskaper vi ønsker å investere i eller yte kreditt til. SR-Forvaltning er medlem av Norsif (Norsk forum for ansvarlige investeringer) og har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (FN PRI).

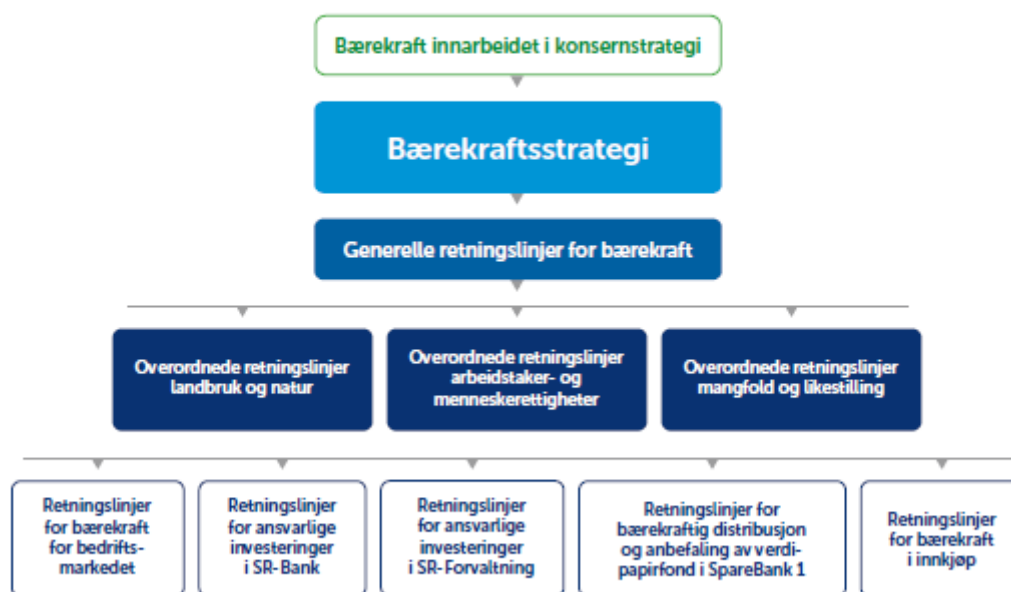
1.3 Bærekraft integrert del av konsernets virksomhetsområde

1.3.1 Styringsdokumenter

Styret og ledelsen har løftet bærekraft som et strategisk satsingsområde og vår bærekraft- og klimastrategi skal tydeliggjøre vårt arbeid på området. En tydelig strategi med tilhørende retningslinjer er avgjørende for et godt bærekraftsarbeid i konsernet. Bærekraft- og klimastrategien er retningsgivende for konsernets arbeid med bærekraft, og skal støtte medarbeidere og ledere i beslutninger og dagligarbeid. Strategien skal også tydeliggjøre overfor kunder og investorer hvordan bærekraft er integrert i Sparebank 1 SR-Banks virksomhet og hvordan det påvirker våre beslutninger. Alle våre kunder og samarbeidspartnere, både når det gjelder finansiering, investering og gjennom våre leverandører, skal kjenne til vår Bærekraft- og klimastrategi og våre retningslinjer.

Bærekraft- og klimastrategien sees i sammenheng med andre interne styrende dokumenter, som konsernstrategi og tilhørende forretningsplan, de etiske retningslinjene, kredittstrategi og andre relevante policyer og retningslinjer i konsernet. Strategien og tilhørende retningslinjer gjelder for hele konsernets virksomhet, inkludert døtre, og uavhengig av kundegrupper og organisasjonstilhørighet. Bærekraft er inkludert i dokumentasjon og rutineverk tilknyttet kreditt og investering/forvaltning

Figur 1: oversikt over styringsdokumenter i SpareBank 1 SR-Bank

Figuren viser hvordan styringsdokumentene er innarbeidet i konsernet.

1.3.2 Interessentdialog

Konsernet har en åpen og god dialog med samfunnet rundt oss. På bakgrunn av dialogen med kunder og andre interessenter prioriterer vi hva som skal vektlegges innenfor bærekraftsområdet. Dialog og samarbeid med interessenter er essensielt for konsernets bærekraftsarbeid. Uten denne informasjonen vil vi ikke kunne nå vår ambisjon på bærekraftsområdet og tilbakemeldingen er viktig for både våre fokusområder og vår oppfølging.

Våre viktigste interessenter er kunder, medarbeidere, eiere, myndigheter, investorer og organisasjoner. God dialog med fag- og forskningsmiljøer er viktig for å løfte vårt arbeid i tråd med FNs bærekraftsmål og Parisavtalen, samt vår egen ambisjon forankret i bærekraft- og klimastrategien.

Konsernet har en rekke naturlige møteplasser og skaper også egne møteplasser for å komme i dialog med våre interessenter. Vår oppdaterte interessentdialog finnes i årsrapporten til konsernet.

1.3.3 Vesentlighetsanalyse

Våren 2018 ble det gjennomført en vesentlighetsanalyse som dannet grunnlaget for hvilke tema innenfor bærekraft konsernet skal ha særskilt fokus på. **Analysen peker på områder der konsernet har stor påvirkning både positivt og negativt. Den gir oss oversikt over muligheter og risikoområder.** Vesentlighetsanalysendanner bakgrunnen for hvilke GRI indikatorer vi rapporterer i henhold til. Figur 2 viser vesentlighetsmatrisen som ble utarbeidet etter spørreundersøkelse og intervju med både eksterne og interne interessenter, samt workshop blant interne nøkkelpersoner.

Resultatene viste at konsernet skal ha fokus på følgende:

- Økonomisk kriminalitet
- Etikk og antikorrupsjon
- Personvern og informasjonssikkerhet
- Negativ screening og eksklusjon
- Policy/retningslinjer for ansvarlig kreditt
- Klimarisiko
- Lokal næringsutvikling
- Markedsføring av produkter og tjenester
- Aktivt eierskap/grønne produkter/positiv screening
- Bankhåndverk
- Leverandørkjedeoppfølging
- Mangfold og likestilling

Figur 2: Vesentlighetsmatrisen

VIKTIGHET FOR EKSTERNE INTERESSETER	Høy		Aktivt eierskap Bankhåndverk Krav til finansielle leverandører	Økonomisk Kriminalitet Etikk og anti-korrupsjon Personvern og informasjonssikkerhet Negativ screening og eksklusjon Policy/retningslinjer for ansvarlig kreditt
	Medium	Tilrettelegging for kunder med særskilte behov	Nye grønne produkter og grønn innovasjon Positiv screening Leverandørkjedeoppfølging Interessentdialog Energiforbruk og besparing	Håndtering av klimarisiko Lokal næringsutvikling Markedsføring av produkter og tjenester
	Lav	Avfallshåndtering Papirforbruk Tiltak for de som faller utenfor arbeidslivet Klimagassutslipp (Co2)	Helse, miljø og sikkerhet (HMS) Bidrag til lokalsamfunnet	Utvikling av ansatte Mangfold og likestilling
		Lav	Medium	Høy
VIKTIGHET FOR KONSERNET				

I inneværende strategiperiode frem til 2021 vektlegges det å videreutvikle bankens håndtering av bærekraft i kjernevirksomheten og våre finansielle tjenester. Dette betyr at vi særlig vil arbeide med å sikre ansvarlig utlånsvirksomhet, håndtering av klimarisiko, aktivt eierskap, positiv screening og lansere nye grønne produkter.

2. BÆREKRAFT I BANKENS DAGLIGE DRIFT

2.1 Medarbeiderne

Konsernet følger IA bedrifters ordninger og er opptatt av at ILO konvensjonene, som er FNs internasjonale særorganisasjon for arbeidslivet, skal følges. Konsernet støtter deres formål om å fremme sosial rettferdighet og rettigheter i arbeidslivet både internt og gjennom våre virksomhetsområder.

Konsernet skal støtte medarbeideren og legge til rette for å trives og å skape verdi gjennom ulike faser i livet. Konsernets livsfasepolitikk legger til rette for at medarbeidere kan levere som ønsket og planlagt i ulike faser av livet. Den stimulerer også konsernets seniorer, som er motivert for å følge utviklingen til konsernet, til å stå lengre i arbeidslivet.

2.2 Mangfold og likestilling

SpareBank 1 SR-Bank skal være et godt sted å arbeide for alle. En arbeidsplass som medarbeidere opplever som trygg og trivelig, og der den enkeltes rettigheter blir ivaretatt på en skikkelig måte. Våre *Overordnede retningslinjer for mangfold og likestilling*.

understreker at dette er et viktig fokusområde for konsernet og de er gjeldende for alle prosesser i forbindelse med ansettelse og som ansatt i konsernet.

Vi har nulltoleranse for alle former for diskriminering. Alle medarbeidere skal ha like muligheter til lønn- og karriereutvikling uavhengig av alder, etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion, legning, livssyn eller funksjonsevne. Dette er forankret i våre *Overordnede retningslinjer for mangfold og likestilling*.

Ingen skal føle seg mobbet i vårt konsern. Vi har nulltoleranse for verbal, fysisk og seksuell trakassering. Alle ansatte har både rett og plikt til å varsle dersom de selv eller andre blir utsatt for denne typen behandling. Det er det utarbeidet rutiner som beskriver hvordan konsernet følger opp og behandler varsler av trakassering. Hensikten er å sikre at denne typen varslingsaker håndteres profesjonelt, og at alle involverte tas vare på, på en god og betryggende måte.

Konsernet skal aktivt stimulerer til likestilt karriere for begge kjønn inn mot ledende- og tunge fagstillinger. Det jobbes systematisk med å heve vår kompetanse og konsernet gir gode karriereutviklingsmuligheter langs både kunde-, fag- og ledervei. Vi har rutiner og prosesser på plass for å sikre kjønnsbalansert kandidattilfang til topplederstillinger i konsernet. Konsernet tilbyr ansatte målrettede utviklingstiltak, og det legges vekt på å styrke kvinneandelen i de deler av konsernet der andelen er lav.

SpareBank 1 SR-Bank tilstreber likelønn mellom kjønnene og arbeider aktivt for å sikre at dette er på plass. En av rutineene konsernet har er vurdering av likelønnsperspektiv ved ansettelse i like roller. I tillegg har vi benyttet egen likelønnsnett til å utjevne skjevheter der ulikhetene har vært størst. Arbeidet med likelønn, analyser, og utjevning av skjevheter er på dagsorden i sentrale interne fora, og det arbeides kontinuerlig med å sikre at likelønn mellom kjønnene etterleves.

Konsernet har særskilt fokus på FNs bærekraftsmål nummer 5; «Likestilling mellom kjønnene». Konsernet jobber med konkrete tiltak knyttet til dette målet. Det jobbes blant annet med å styrke

kvinnerns kunnskap om privatøkonomi og for gjøre konkrete grep som forhindrer kjønnsdiskriminering av kunder. Videre jobbes det med å gi begge parter i et parforhold lik informasjon gjennom rådgivningsprosesser og i kundekommunikasjonen. Dette er et satsingsområde for konsernet.

Sparebank 1 SR-Bank har et eget Likestillings og mangfoldsutvalg som rådgir konsernledelsen i relevante saker. Utvalget utarbeider analyser, gir anbefalinger, og følger opp konsernets arbeid innenfor dette området. Likestillings- og mangfoldsutvalget jobber aktivt med inkluderende arbeidsmiljø og fleksibilitet i arbeidssituasjonen som skal gjøre det enklere å kombinere jobb og familieforpliktelser. Det tenkes bredt i måten en planlegger og utvikler etterfølgere til konsernledelsen og det jobbes med talentutvikling og mobilitet. Videre jobbes det med kjønnsbalanse i rekrutteringspool og for å fremme likestilling på alle ledernivåer, også til strategisk synlige posisjoner.

For våre kunder, samarbeidspartnere og investeringer påpeker vi gjennom våre *Overordnede retningslinjer for mangfold og likestilling* blant annet at alle bedrifter bør ha en nulltoleranse for alle former for kjønnsdiskriminering, inkludert verbal, fysisk og seksuell trakassering. Det er også viktig å tilstrebe likebehandlingen av menn og kvinner, gjennom lik lønn for likt arbeid, og at man søker likevekt av kvinner og menn i ledende stillinger, der det er mulig og naturlig. Vi forventer at våre kunder og samarbeidspartnere har et styringssystem på plass for å forhindre og redusere kjønnsdiskriminering av sine kunder. Det skal være rettferdighet i ansettelsesprosesser og de ansatte skal lønnes i henhold til ILOs definisjon av levelønn: «lønnsnivå som er tilstrekkelig for å dekke de grunnleggende levebehovene til en middel stor familie i en bestemt økonomi». Videre skal lønnen opptjenes i en standard arbeidsuke som ikke overgår 48 timer og arbeideren skal ha noe penger som kan disponeres fritt.

2.3 Arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering

Bekjempelse av økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking av penger tjent på kriminell virksomhet eller finansiering til terrorvirksomhet, er et krevende og viktig arbeid. Det er en del av finansnæringens samfunnsoppdrag å sørge for at ikke næringen utnyttes til ulovlige forhold gjennom konsernets tjenester og produkter.

Årlig utarbeider SpareBank 1 SR-Bank en risikovurdering for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til egen virksomhet, med tilhørende risikoreduserende tiltak. Risikovurderingen utarbeides etter bred involvering av nøkkelpersoner i konsernet og blir behandlet av styret.

Det er utarbeidet Konsernretningslinje AML og Sanksjoner som ligger tilgjengelig for alle ansatte. Ledere bekrefter årlig at de har et bevisst forhold til risiko knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering, og at de er kjent med retningslinjene og policyen som er forankret i Konsernretningslinje AML og Sanksjoner.

SpareBank 1 SR-Bank har i tillegg et omfattende rammeverk med retningslinjer som skal hindre at konsernet blir benyttet til hvitvasking, skatteunndragelse eller terrorfinansiering. Rammeverket skal sørge for at lovkrav ivaretas i ulike prosesser gjennom retningslinjer, kundetiltak, elektronisk overvåking, sanksjonsregelverk og prosedyrer for intern kontroll.

Konsernet har forpliktet seg til å følge rammeverk og retningslinjer i Wolfsberg-prinsippene for bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Wolfsberg-prinsippene setter blant annet krav til åpenhet om kundetransaksjoner og om hvordan informasjon om disse overvåkes og håndteres i tråd med krav

fra myndighetene. Det er laget opplæringsplaner for samtlige ansatte og vi er kjent med konsekvensene om krav i henhold til hvitvaskingsloven ikke blir overholdt. I tillegg til å tilstrebe god etterlevelse av lovkrav jobbes det kontinuerlig med å hindre at våre kunder blir utsatt for økonomisk kriminalitet.

SpareBank 1 SR-Bank har forpliktet seg til FNs bærekraftsmål nummer 8; «Anstendig arbeid og økonomisk vekst». Å skape arbeidsplasser av god kvalitet er en av de største utfordringene for alle land fram mot 2030. Ved å stille krav til våre forretningsforbindelser og ha null toleranse for korrupsjon, samt jobbe aktivt mot hvitvasking og terrorfinansiering bidrar vi til en bærekraftig samfunnsutvikling.

2.4 Etikk og anti-korrupsjon

SpareBank 1 SR-Bank har nulltoleranse for korrupsjon. Konsernet har tatt tydelig standpunkt; Vi skal ha anskaffelsesprosesser og kundeforhold som tåler dagens lys, og vi er åpne og tydelige om vår holdning til korrupsjon overfor kunder og samarbeidspartnere. Ingen medarbeidere skal under noen omstendighet benytte sin stilling til å oppnå personlige fordeler, eller opptre på en slik måte at det kan skade konsernets omdømme. Nulltoleranse gjelder både innad i organisasjonen, hos konsernets kunder, i selskaper vi investerer i, hos våre fondsleverandører og hos våre leverandører. I våre *generelle retningslinjer for bærekraft* er det forankret at Sparebank 1 SR-Bank ikke skal medvirke til økonomisk kriminalitet, som korrupsjon og hvitvasking. Konsernets virksomhet er avhengig av tillit fra kunder, offentlige myndigheter og samfunnet forøvrig. SpareBank 1 SR-Bank skal gi saklig og riktig informasjon på en åpen og ærlig måte om konsernets virksomhet og tjenester. Det finnes mange ulike former for korrupsjon, og våre *etiske retningslinjer* er et viktig verktøy for å bekjempe utpressing, bestikkelser, hvitvasking, bedrageri, terrorfinansiering og finansiering av annen kriminell aktivitet. De *etiske retningslinjene* skal skape bevissthet om dilemmaer og sørge for at alle våre ansatte har en høy etisk standard.

Konsernet har et eget Etisk råd som kontinuerlig vurderer om de etiske retningslinjene tilfredsstillende krav og forventninger fra kunder, leverandører og samfunnet. Det etiske rådet har representanter fra flere virksomhetsområder; konserndirektør kommunikasjon og bærekraft, konserndirektør HR og forretningsstøtte, juridisk, bedriftsmarkedet, privatmarkedet, AML, Compliance, organisasjon og HR, kredittvirksomhet og tillitsvalgt fra Finansforbundet.

Alle ansatte skal årlig signere de etiske retningslinjene. Gjennom autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere og godkjenningsordningen for selgere og rådgivere i skadeforsikring gjennomføres det også årlig oppdatering på etikk.

De etiske retningslinjene ble revidert og oppdatert i 2019. SpareBank 1 SR-Banks etiske retningslinjer finnes her: www.sparebank1.no/content/dam/SB1/bank/sr-bank/om-oss/Samfunn/Etiske_retningslinjer.pdf

I SpareBank 1 SR-Bank har vi på bakgrunn av våre etiske retningslinjer, etablert handlingsregler for våre ansatte.

I SpareBank 1 SR-Bank

1. har alle medarbeidere taushetsplikt
2. skal medarbeidere ha ordnet privatøkonomi,
3. skal medarbeidere under ingen omstendigheter benytte sin stilling til å oppnå personlige fordeler eller opptre på en slik måte at det kan skade konsernets omdømme
4. skal alle medarbeidere arbeide aktivt for å oppnå et godt arbeidsmiljø med tillit og respekt for hverandre
5. skal ingen medarbeidere drive egenhandel i eiendom i strid med konsernets retningslinjer
6. skal ingen medarbeidere drive egenhandel i verdipapirer i strid med konsernets retningslinjer
7. skal alle medarbeidere kjenne til og følge konsernets retningslinjer om informasjonsteknologi
8. skal alle medarbeidere vise varsomhet i forhold til habilitet
9. kan ingen medarbeidere drive privat forretningsvirksomhet eller delta i kommersielle styrever av noen art uten at konsernet er skriftlig underrettet og godkjenning foreligger
10. er det utarbeidet egne retningslinjer for varsling
11. er det konserndirektør for Kommunikasjon og informasjon som har det overordnede ansvar for all kommunikasjon med media
12. kan det få konsekvenser for ansettelsesforholdet dersom konsernets etiske retningslinjer ikke overholdes

Anti-korrupsjonsarbeidet inkluderer gjennomgang og signering av etiske retningslinjer ved nyansettelse, og temaet inngår som tema i etisk uke. Konsernet gjennomfører opplæringsmodul for anti-korrupsjon for Sparebank 1 SR-Banks ledere som en del av vår kompetansesyklus.

Konsernet har nulltoleranse for korrupsjon og det gjennomføres compliancevurderinger knyttet til etterlevelse av retningslinjer for anti-korrupsjon. Konsernet gjennomgår konkrete transaksjoner og aktiviteter, planlagte og eksisterende forretningsforbindelser, samt ulike kategorier og grupper av ansatte. Vurderinger baseres på en risikobasert tilnærming, og kontrollene inkluderer finansielle og ikke-finansielle kontrollhandlinger. Det er etablerte rapporteringslinjer, og eventuelle tiltak følges opp i tråd med eksisterende rutiner.

Konsernet har varslingsrutiner for både anonym, skriftlig og muntlig varsling. Rutinen beskriver:

- at varsler har vern mot gjengjeldelse
- hvordan det kan varsles - eksternt anonymt eller ikke-anonymt via flere kanaler, herunder via applikasjon med QR-kode som ikke er sporbar
- hvilke krav som gjelder for å behandle varsler

SpareBank 1 SR-Bank har etablert en avtale om ekstern varsling med advokatfirmaet EY.

Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt av dedikerte saksbehandlere i EY.

Styremedlemmene er direkte involvert i arbeidet med utforming og årlig kvalitetssikring av konsernets etiske retningslinjer som også omhandler anti-korrupsjon.

2.5 Personvern og informasjonssikkerhet

SpareBank 1 SR-Bank behandler kundeinformasjon og personopplysninger i stor skala. Personopplysninger er gitt et særlig sterkt vern gjennom det nye personvernregelverket som består av personvernforordningen (GDPR) og personopplysningsloven. En av konsernets viktigste oppgaver er å beskytte opplysningene mellom kunde og bank ved å sikre nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Det nye regelverket gir kunden flere rettigheter, og det er utarbeidet rutiner og prosesser for å ivareta disse rettighetene. Videre sikrer SpareBank 1 SR-Banks personvernerklæring den enkeltes rett til informasjon om konsernets behandling av personopplysninger på en lett tilgjengelig måte.

SpareBank 1 SR-Bank har styrende dokumenter i form av policy for informasjonssikkerhet, policy for utkontraktering og policy for personvern i tillegg til standarder, retningslinjer og arbeidsrutiner under disse. Dette rammeverket skal sikre etterlevelse av alle de grunnleggende prinsippene for sikkerhet og personvern. Alle nye eller endrede systemer, produkter og tjenester vurderes nøye gjennom en risikostyringsprosess. Dette sikrer innebygd sikkerhet, innebygd personvern og etterlevelse av personvernprinsippene.

Personvernområdet har en egen kontrollplan som inneholder risikobaserte internkontroller, revidering av styrende dokumenter og rutiner, vurdering av systemer/tjenester og årlige risikovurderinger. Styringsystemet for informasjonssikkerhet gjennomgås av internrevisjon og har årlige risikovurderinger.

2.6 Åpenhet

I SpareBank 1 SR-Bank skal alt vi gjør tåle dagens lys, slik bevarer vi konsernets tillit og integritet. Vi skal alltid kunne gjøre rede for våre beslutninger og handlinger, inkludert hvilke avgjørelser som ligger til grunn for disse. Dette skal dokumenteres i samsvar med konsernets interne retningslinjer.

I våre *Generelle retningslinjer for bærekraft* oppfordrer vi våre kunder, samarbeidspartnere og forretningsforbindelser til åpenhet og gode styringsmodeller, herunder åpenhet rundt eierstrukturer, transaksjoner og dokumentasjon på etterlevelse.

Gjennom vårt medlemskap i Finans Norge er SpareBank 1 SR-Bank aktive når det gjelder regulatoriske forhold som kan påvirke driften av norske banker. Vi har ingen lobbyvirksomhet knyttet til internasjonale forhold. Sparebank 1 SR-Bank søker aktivt å ikke påvirke regulatoriske forhold eller lovgivning når det gjelder forhold relatert til klima. Våre kunder eller investeringsobjekter skal ikke delta i lobbyvirksomhet med mål om å svekke klimapolitikken.

SR-Forvaltning skal være ansvarlige og aktive eiere i sine porteføljeselskap, og har i sine retningslinjer at de skal stemme på generalforsamlingen i de selskapene de er investert i gjennom aksjefondsporteføljene. Dette er en systematisert prosess som gjøres ved hjelp av en stemmegivningsinstruksjon og en elektronisk plattform. SR-Forvaltning rapporterer årlig på stemmegivning.

2.7 Risikovurdering og godkjenning av nye og endrede produkter, prosesser og systemer.

Som finansforetak er SpareBank 1 SR-Bank underlagt lover og retningslinjer som stiller krav til kvalitetssikring før det gjøres endringer i konsernets produkter, prosesser og systemer. Foruten krav gitt i lov og forskrift ønsker konsernet å ta riktig risiko. Riktig risiko er risiko som er kjent og forstått, akseptert og i samsvar med selskapets interesser og mål. PoPS (produkt, prosess- og systemscoreing) er konsernets saksbehandlingssystem for risikovurdering og godkjenning av endringer i produkter, prosesser og systemer.

Systemet inneholder standardiserte spørsmål og logiske regler for å informere og koble på interessenter og fagpersoner avhengig av hvilke endringer som gjøres. Dette sikrer at:

- Alle produkter, prosesser og systemer som utvikles/ endres i SpareBank 1 SR-Bank gjennomgår en grundig vurdering for å sikre at lover og forskrifter overholdes og at relevante risikoer kartlegges og håndteres.
- Berørte parter involveres til riktig tid og mottar tilstrekkelig informasjon.
- Endringer forankres og besluttes på riktig nivå.
- Det foreligger dokumentasjon på vurderingene som er foretatt.

Ved å behandle endringer i PoPS innfrir konsernet gjeldende krav til risikovurdering av endringer i finansforetak. Samtidig sikres det at konsernet tar riktig risiko i sine endringsprosesser.

2.8 Miljø

Som et ansvarlig finanskonsern har vi et aktivt forhold til miljø- og klimautfordringer. SpareBank 1 SR-Bank har forpliktet seg til FNs bærekraftsmål nummer 13: «Stoppe klimaendringer».

Det gjennomføres et kontinuerlig arbeid for å bli en ressursbesparende og miljøeffektiv organisasjon gjennom å stille krav til egen organisasjon, leverandører og samarbeidspartnere. Vi skal jobbe mot å bli et klimanøytralt konsern, og kontinuerlig sikre redusert miljøbelastning i egen virksomhet. For å redusere miljøbelastningen både bruker vi og investerer vi i teknologi. Vi tilrettelegger for ansatte slik at miljøbelastningen reduseres og de ansatte kan gjøre miljøvennlige valg. Kompetanseheving på området bidrar til at ansatte blir bevisst sin påvirkning på klima og miljø både gjennom egne handlinger og gjennom deres arbeid i konsernet.

Vi registrerer energi- og klimaregnskap basert på den internasjonale standarden *A Corporate Accounting and Reporting Standard* som er utviklet av *The Greenhouse Gas Protocol Initiative - GHG-protokollen*. Klimaregnskapet viser tonn CO₂ som er direkte og indirekte utslipp relatert til konsernet. Det omhandler klimagassutslipp som følge av forbruk fra blant annet reiser, avfallshåndtering og energiforbruk. Med utgangspunkt i klimaregnskapet kan konsernet identifisere hvilke kilder som påvirker det ytre miljø og kan iverksette konkrete tiltak for å minimere dem. Konsernet skal ved kjøp av kvoter for å bli klimanøytralt kjøpe FN sertifiserte kvoter etter Gold Standard.

Våre *Generelle retningslinjer for bærekraft* peker på at vi skal bidra til en grønn konkurransekraft og bærekraftig verdiskapning. SpareBank 1 SR-Bank skal ikke medvirke til alvorlig miljøskade, som omfattende utslipp av klimagasser og irreversibel skade på sårbare områder, økosystemer eller menneskegrupper. Våre *Overordnede retningslinjer for landbruk og miljø* spesifiserer kravene våre ytterligere.

2.10 Ansvarlige innkjøp

80 % av våre innkjøp gjøres gjennom Sparebank 1 Alliansen, de resterende 20 % gjøres av SpareBank 1 SR-Bank. De største innkjøpskategoriene er innenfor markedsføring, IT-system, drift av eiendom, eksterne konsulenter og innleid personal.

Sparebank 1 SR-Bank stiller krav til at våre leverandører, kunder og samarbeidspartnere har et bevisst forhold til bærekraft. Det stilles krav til at leverandører og samarbeidspartnere skal respektere grunnleggende krav til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet. Det stilles krav til at lover og regler knyttet til menneskerettigheter, arbeidsforhold, miljø og hederlig virksomhet overholdes. Våre krav til leverandører og samarbeidspartnere spesifiseres i våre *Retningslinjer for bærekraft i innkjøp*. Kravene i våre retningslinjer bygger på sentrale FN-konvensjoner, ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonsstedet. Der hvor nasjonale lover og reguleringer dekker samme tema som retningslinjene, skal de strengeste kravene gjelde.

Vi arbeider for å ha et nært samarbeid og en god dialog med våre leverandører og samarbeidspartnere. Sparebank 1 SR-Bank forventer at leverandørene viderefremmer våre retningslinjer til sine underleverandører og bidrar til deres etterlevelse av dem, i tillegg til å jobbe for å etterleve kravene på egne vegne.

2.11 Samfunnsutvikling gjennom verdiskapning

SpareBank 1 SR-Bank er opptatt av nyskapning og å skape vekst i kompetansebaserte arbeidsplasser. Gründerhub er ett av våre tiltak for å skape fremtidens arbeidsplasser. Den første huben så dagens lys høsten 2015, da oljekrisen rammet Stavangers næringsliv hardt. Siden er det blitt etablert huber i Bergen og Kristiansand sammen med dyktige samarbeidspartnere. **Siden høsten 2015 har vi bidratt til å utdanne en rekke gründere. Dette har skapt nye arbeidsplasser gjennom flere selskaper.** Gjennom Sparebankstiftelsen SR-Bank deler vi ut årlig priser til gründere for å stimulere til gründerskap.

2.12 Støtte til allmennyttige formål

Som en del av vår virksomhet, støtter vi tiltak som bygger opp om gode levevilkår. Gjennom årene bidrar konsernet i form av tilskudd og sponsoravtaler til ulike organisasjoner, lag og foreninger. SpareBank 1 SR-Banks største aksjonær er Sparebankstiftelsen SR-Bank med en eierandel på 28,3 prosent. Gjennom Sparebankstiftelsen SR-Bank, er sparebanktradisjonen videreført. Stiftelsen kan disponere overskudd, som kommer i form av utbytte fra SpareBank 1 SR-Bank, til utdeling av gaver til allmennyttige formål. Dette skal skje i tråd med Stiftelsens visjon om *Sammen skaper vi verdier* samt Stiftelsens verdier *Sammen skal vi løfte, skape og utvikle gode lokalsamfunn*. Dette forsterker bankens lokale tilstedeværelse og det lokale engasjementet.

I 2018 gikk vi sammen med Sparebankstiftelsen SR-Bank og etablerte stiftelsen G9alt Talentutvikling. Stiftelsen skal dele ut inntil 5 millioner kroner til talentfull ungdom i Rogaland, Hordaland og Agder i løpet av en 5 årsperiode.

3 ANSVARLIG FINANS

Det er hovedsakelig innenfor ansvarlige investeringer og utlån/kreditt at konsernet kan bruke sin påvirkningskraft gjennom å stille krav og styre kapitalen i en bærekraftig retning. Konsernet skal være en sparringspartner og positiv bidragsyter til SpareBank 1 SR-Banks kunder i omstillingen til et mer bærekraftig samfunn og næringsliv.

Et viktig satsningsområde for SpareBank 1 SR-Bank er derfor ansvarlig finans og ESG (miljø-samfunns- og styringsmessige forhold).

3.1 Ansvarlig kreditt

Kreditt er bankens bærende virksomhetsområde, og bedriftskunder utgjør en viktig del av dette. Vår kredittstrategi vektlegger at bedriftskunder skal ha et langsiktig perspektiv, og deres selskaper skal drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter som inkluderer miljøhensyn og menneskerettigheter.

Vår bedriftsmarkedsporfølje er godt diversifisert med en hovedvekt innen næringseiendom, olje og gass, landbruk samt tradisjonell industri.

Som bank finansierer vi hovedsakelig små og mellomstore norske bedrifter. Vårt mål er å være en positiv bidragsyter og sparringspartner for å øke bedriftenes bevissthet og praksis knyttet til bærekraft. I våre *Generelle retningslinjer for bærekraft* er våre krav til miljø, sosiale forhold, eierstyring og selskapsledelse tydeliggjort. Retningslinjene er gjeldende for hele konsernet og alle virksomhetsområder.

I våre *Retningslinjer bærekraft for bedriftsmarkedet Sparebank 1 SR-Bank* presiseres våre krav ytterligere i forhold til vår kredittgivning. Retningslinjene krever at bærekraft skal vurderes i våre kredittprosesser. Formålet med retningslinjene er å gi bedriftsrådgiverne et rammeverk for å vurdere bedriftens forhold til bærekraft, og sørge for at vi gjør en vurdering av hvorvidt kundens virksomhetsmodell er bærekraftig.

Våre forventninger og oppfordringer i disse retningslinjene formidles til våre kunder ved offentliggjøring på bankens nettsider og ved informasjon til kundene i forbindelse med etablering av nye kundeforhold og/eller ved behandling av søknader om finansiering. Hvis vi blir kjent med at noen av våre kunder opptrer i konflikt med våre forventninger/oppfordringer vil vi gå i dialog med kunden for å søke å få til forbedring. Dersom denne oppfølgingen ikke fører til forbedringer, vil vi stille tydelige forutsetninger for at banken viderefører engasjementet med kunden. I ytterste fall kan det

vurderes å avslutte kundeforholdet. Når det gjelder føringer om å ikke gi lån, så følges disse opp konkret i vurdering av søknader om finansiering.

Alle ansatte som har kontakt med våre bedriftskunder skal kjenne våre retningslinjer for bærekraft i kreditt og årlig gjennomgå disse. De er styrende for hvilke kunder vi ønsker å ha, våre forventninger til våre kunder og hva vi låner ut penger til.

3.2 Ansvarlig kapitalforvaltning

Kapitalforvaltningen gjennomføres direkte gjennom konsernets egen investeringsvirksomhet og indirekte gjennom SR-Forvaltning. I kapitalforvaltningen blir alle selskapene det investeres i kontrollert for om de er involvert i produksjon av tobakk, kjernevåpen eller grov miljødeleggelse, etter Retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland.

For å understøtte Sparebank 1 SR-Banks *Bærekraft- og klimastrategi* og *Generelle retningslinjer for bærekraft* er det utviklet *Retningslinjer for ansvarlige investeringer i SpareBank 1 SR-Bank*. Konsernet har ulike investeringer med forskjellig formål. Dette inkluderer strategiske eierskap i datterselskaper og allianseselskap så vell som rene finansielle investeringer. Retningslinjene gjelder for alle bankens investeringer. SpareBank 1 SR-Banks investeringer skal til enhver tid være i samsvar med konsernets retningslinjer for bærekraft, herunder spesielt konsernets overordnede *Bærekraft- og klimastrategi* og *Generelle retningslinjer for bærekraft*.

SR-Forvaltning har retningslinjer for ansvarlige investeringer som inngår i selskapets investeringsstrategi. Retningslinjene bygger blant annet på de internasjonalt anerkjente prinsippene i FNs Global Compact (UNGC) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. ESG hensyntas i alle investeringsprosesser. SR-Forvaltning er medlem av Norsif (Norsk forum for ansvarlige og bærekraftige investeringer) og har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (PRI).

3.3 Sektoroverskridende krav og forventninger for ansvarlig finans

3.3.1 Arbeidstaker- og menneskerettigheter

Sentralt i vårt arbeid med bærekraft er respekt for internasjonale arbeidstaker og menneskerettigheter. I våre *Overordnede retningslinjer for bærekraft: Arbeidstaker- og menneskerettigheter* spesifiseres de mest sentrale konvensjoner, rammeverk og retningslinjer på menneskerettighetsområdet. Det betyr ikke at andre menneskerettigheter er uviktige. Disse er også i ulik grad relevante for oss og våre kunder og forretningsforbindelser, avhengig av bransje og hvorvidt man har nasjonal eller også internasjonal virksomhet eller leverandørkjede. I retningslinjene spesifiseres krav til internasjonale rammeverk for menneskerettigheter og næringsliv, arbeidstakerrettigheter, sårbare grupper og internasjonal humanitær rett, Genevekonvensjonene.

Hvordan disse retningslinjene operasjonaliseres på de enkelte av konsernets virksomhetsområder beskrives derfor i retningslinjer for det aktuelle området, samt i eventuelle veiledere, prosedyrebeskrivelser og sjekklister der det er nødvendig. Retningslinjene er forankret i vår

Bærekraft- og klimastrategi og våre *Generelle retningslinjer for bærekraft* og er gjeldende for hele konsernet, inkludert datterselskaper og for alle virksomhetsområder.

Vi forventer at våre kunder og samarbeidspartnere har et styringssystem for å overvåke og om nødvendig korrigere manglende etterlevelse av arbeidstaker rettigheter.

3.3.2 Landbruk og natur

Sparebank 1 SR-Bank er en viktig samarbeidspartner for landbruket i vårt markedsområde. Landbruk inkluderer skogbruk og jordbruk, som igjen omfatter husdyrhold. Vi forventer at våre kunder og våre samarbeidspartnere skal arbeide for et bærekraftig landbruk med god kvalitet på deres produksjon slik at både retten til tilstrekkelig og fullgod mat blir ivaretatt, og at klimagassutslipp minimeres.

Bærekraftig landbruk og naturforvaltning er et viktig anliggende for konsernet. Naturen en fornybar ressurs om den forvaltes bærekraftig. Vi ønsker å være en pådriver for bærekraftig utvikling i vårt markedsområde og vil samarbeide med våre kunder om å oppnå dette. Dette innebærer at våre kunder og forretningsforbindelser bør vurdere om sin virksomhet har negativ påvirkning på klima, miljø og natur, og jobbe målrettet med å redusere sin påvirkning. De bør også søke å styrke den positive påvirkning de kan ha på bærekraftig naturforvaltning. De bør ha egne retningslinjer på områder som er relevante for sin virksomhet og overfor sine leverandører og andre samarbeidspartnere, blant annet i kontrakter og kravspesifikasjoner.

Våre *Overordnede retningslinjer for bærekraft: Landbruk og natur* spesifiserer viktige områder innen natur og landbruk. Retningslinjene er forankret i vår *Bærekraft- og klimastrategi* og våre *Generelle retningslinjer for bærekraft*. Disse er gjeldende for hele konsernet og for alle virksomhetsområder.

Retningslinjene spesifiserer krav knyttet til biologisk mangfold og genteknologi, dyrevelferd, naturvernområder, våtmark og torv, verdensarv, truede plante- og dyrearter, kjemikaliebruk og gjødsling, råvarer, samt skog.

3.3.3 Skatt

SpareBank 1 SR-Bank skal ikke tilrettelegge eller gi råd til selskaper eller privatpersoner rundt skatteflukt, og forventer det samme av kunder vi yter kreditt til eller investerer i. Vi forventer at store multinasjonale selskaper som har virksomhet i flere land foretar land-for-land-rapportering av inntekter, overskudd, normalårsverk, offentlige subsidier og innbetalte skatter og avgifter (f.eks. kildeskatt, konsesjonsavgifter og selskapsskatt). Vi forventer at selskaper betaler de skattene de skylder i alle land der de driver virksomhet. Vi forventer at slike selskaper rapporterer på bærekraft i henhold til den internasjonale standarden for bærekraftsrapportering, Global Reporting Initiative, GRI.

Det er forankret i våre *Generelle retningslinjer for bærekraft* at våre kunder og selskaper skal være åpne om sine eierstrukturer, at virksomheten er organisert på en slik måte at de gjenspeiler reell produksjon/verdiskapning og at det ikke blir brukt smutthull i lovverket for å unngå beskatning.

Sparebank 1 SR-Bank skal ikke yte finansielle tjenester til selskaper i skatteparadis og dersom vi blir kjent med at noen av våre kunder eller selskaper opptrer i konflikt med våre forventninger/oppfordringer vil vi gå i dialog med kunden for å søke å få til forbedring. Det forventes at selskapene rapporterer i sin virksomhet i ethvert land de opererer i. Dersom vår oppfølging ikke fører til forbedringer vil vi stille tydelige forutsetninger for at vi viderefører engasjementet med kunden eller selskapet. I ytterste fall kan det vurderes å avslutte kundeforholdet. Vi forventer også at selskapene har et oppfølgingssystem overfor sine kunder og leverandører på dette området.

3.3.4 Korrupsjon

SpareBank 1 SR-Bank har nulltoleranse for korrupsjon. Konsernet har tatt tydelig standpunkt; Vi skal ha anskaffelsesprosesser og kundeforhold som tåler dagens lys, og vi er åpne og tydelige om vår holdning til korrupsjon overfor kunder og samarbeidspartnere. Ingen medarbeidere skal under noen omstendighet benytte sin stilling til å oppnå personlige fordeler, eller opptre på en slik måte at det kan skade konsernets omdømme. Nulltoleranse gjelder både innad i organisasjonen, hos konsernets kunder, i selskaper vi investerer i, hos våre fondsleverandører og hos våre leverandører. Videre forventer vi at de har etablerte styringssystemer som utløser strakstiltak ved mistanke om korrupsjon. Selskapene og medarbeiderne må ha et bevisst forhold til korrupsjon og må kunne identifisere og håndtere eventuelle tilfeller av korrupsjon.

3.4 Krav og forventninger til selskaper som opererer innenfor særskilte bransjer

3.4.1 Våpen, tobakk og pornografi

I våre *Generelle retningslinjer for bærekraft* tydeliggjøres det at SpareBank 1 SR-Bank ikke skal medvirke til produksjon av tobakk eller til produksjon av pornografisk materiale. Det spesifiseres videre at konsernet ikke skal medvirke til bruk, utvikling, testing, produksjon, vedlikehold, handel, lagring eller transport av våpen, eller komponenter eksklusivt beregnet på kontroversielle våpen, herunder klasevåpen, antipersonellminer, atomvåpen, kjemiske våpen og biologiske våpen generelt og til land som ikke har ratifisert ikke spredningsavtalen. SpareBank 1 SR-Bank skal ikke medvirke til at våpen stilles til disposisjon for land som er sanksjonert av FN, EU eller USA.

Videre er det forankret i *Retningslinjer bærekraft for bedriftsmarkedet SpareBank 1 SR-Bank* at det ikke skal ytes utlån til selskaper som driver med forsyning av våpen, våpensystemer, militære transportsystemer eller annet militært materiell til land som begår brudd på menneskerettighetene eller dersom det er stor fare for at våpnene vil bli brukt til å begå alvorlige brudd på internasjonale menneskerettigheter eller humanitære rettigheter. Det samme er gjeldende til konfliktområder eller krigssoner, til land der korrupsjon er utbredt, til mislykkede eller sårbare stater og/eller til land som bruker en uforholdsmessig stor del av statsbudsjettet på våpenkjøp.

3.4.2 Klima og Energiproduksjon

Verden står overfor omfattende globale utfordringer på grunn av klimaendringer. Klimautfordringen påvirker SpareBank 1 SR-Bank først og fremst gjennom klimarisiko. Konsernet er eksponert gjennom egen drift, men først og fremst gjennom våre kunder, utlån og investeringer. En stor del av klimarisikoeksponeringen til konsernet kommer fra utlånsporteføljen til bedriftsmarkedet.

Det er strategisk viktig for SpareBank 1 SR-Bank som ansvarlig finansaktør å håndtere klimarisiko på en god måte. Konsernet har, som betydelig finansinstitusjon i Norge, en sentral rolle i overgangen til et lavutslippssamfunn og til å bidra til den grønne omstillingen.

Vår *Bærekraft- og klimastrategi* har som overordnet mål:

SpareBank 1 SR-Bank skal være en pådriver og tilrettelegger for den nødvendige overgangen til lavutslippssamfunnet. Gjennom konsernets virksomhet skal SpareBank 1 SR-Bank bidra til reduksjon i klimagassutslipp på både nasjonalt og globalt nivå.

Vi skal;

- Støtte og jobbe for målene i Paris-avtalen, og på sikt justere egen drift og portefølje til et «Paris-scenario».
- Være en del av klimaløsningen gjennom å stille krav til konsernets, kundenes og leverandørens klimaarbeid.
- Innen 2022 levere konkrete målsetninger for hvordan konsernet skal jobbe for å redusere utslipp og klimarisikoeksponering generelt.

Vi forventer at våre kunder jobber for å utelukke kontroversielle energikilder og bidrar til en grønnere omstilling i samfunnet. Vi stiller krav gjennom vår finansiering og gjennomfører ESG vurdering på våre bedriftskunder etter utvalgte kriterier.

Konsernets *Bærekraft- og klimastrategi*, samt tilhørende retningslinjer er gjeldende for alle våre kunder, samarbeidspartnere og for de selskaper vi investerer i.

I *Retningslinjer bærekraft for bedriftsmarkedet Sparebank 1 SR-Bank* spesifiserer vi at vi ikke gir kreditt til selskaper som driver utvinning av eller kraftproduksjon basert på kull eller som på en eller annen måte kan knyttes til kjernekraft.

Sparebank 1 SR-Bank gir heller ikke kreditt til utvinning av tjæresand/tungolje/skifergass/skiferolje. Ved produksjon av olje og gass forventer vi at selskapene opererer med en bærekraftig og forsvarlig drift. Vi forventer at selskapene ikke driver virksomhet på steder hvor miljømessige konsekvenser av en ulykke er uhåndterbare og at selskapene alltid tar i bruk de best tilgjengelige teknikkene for å redusere faren for ulykker. Videre forventer vi at selskapene har en beredskapsplan klar. Det forventes at avfall fra olje- og gassutvinning reduseres og avrenning og miljøfarlig avfall skal håndteres forsvarlig.

Ved utbygging av nye prosjekter forventer vi at selskapene i sine planer tar hensyn til konsekvensene for miljø og helse ved demonteringen av produksjonsfasiliteter, særlig boreplattformer til havs.

Menneskerettighetene skal være i fokus og de ansatte skal ha gode arbeidsforhold som gir lav helserisiko. Ansatte skal ha gode og trygge arbeidsforhold hvor risikoen for helsen er lav. Selskaper som driver virksomhet i konfliktrammede områder eller områder som er underlagt svak styring, skal bare forekomme dersom de kan dokumentere at de ikke er medskyldige i brudd på

menneskerettighetene. Vi forventer at selskapene har prosedyrer for å avhjelpe eventuelle negative konsekvenser på menneskerettighetsområdet som de har forårsaket eller medvirket til.

Vi ønsker at selskaper skal jobbe for å utelukke kontroversielle energikilder og vi har som mål å øke andelen av selskaper som bidrar til økt bruk av fornybar energi. Konsernet skal stimulere til dette gjennom grønn forretningsutvikling

Når det gjelder produksjon av biomaterialer forventer vi at de 12 prinsippene fastsatt av Roundtable on Sustainable Biomaterials blir fulgt og vi forventer og at de syv prinsippene til World Commission on Dams blir oppfylt ved alle typer vannkraftverk.

3. 4.3 Gruvedrift

I våre *Retningslinjer bærekraft for bedriftsmarkedet SpareBank 1 SR-Bank* presiseres det at vi ikke gir lån til virksomheter som driver utvinning av eller kraftproduksjon basert på kull eller som på en eller annen måte kan knyttes til kjernekraft. Vi yter heller ikke kreditt til selskaper som driver utvinning av uran og asbest eller driver utvinning av eller handel med konfliktmineraler.

I gruvedrift er det en forutsetning at inngrep i naturen skjer på en skånsom måte og SpareBank 1 SR-Bank forventer at selskaper opererer med en bærekraftig og forsvarlig drift. Selskapene skal ikke drive virksomhet på steder hvor miljømessige konsekvenser av en ulykke er u håndterbare og vi forventer at selskapene alltid tar i bruk de best tilgjengelige teknikkene for å redusere faren for ulykker. Videre forventer vi at selskapene har en beredskapsplan klar. Det forventes også at det ikke deponeres gruveavfall i elver eller på havbunnen. Vi tar avstand fra etablering av nye kullgruver.

Uavhengig av lokal lovgiving forventes det at selskapene har planer for rensing av utslipp og utbedring av naturinngrep etter avvikling av en gruve. I sine planer for etablering av nye gruver skal selskapene ta hensyn til konsekvensene for miljø og helse av nedstengning av hver gruve.

Vi forventer til at selskaper reduserer mengden gruveavfall og håndterer og behandler slikt avfall på en ansvarlig måte ved å overvåke, følge opp og iverksette forbedringstiltak på sin forvaltning av deponirisiko. Ansatte skal ha gode og trygge arbeidsforhold hvor risikoen for helsen er lav. Selskaper som driver virksomhet i konfliktrammede områder eller områder som er underlagt svak styring, skal bare forekomme dersom de kan dokumentere at de ikke er medskyldige i brudd på menneskerettighetene. Vi forventer at selskapene har prosedyrer for å avhjelpe eventuelle negative konsekvenser på menneskerettighetsområdet som de har forårsaket eller medvirket til.

Inngrep i naturen må også gjøres på en slik måte at urfolks rettigheter og muligheter til å videreføre tradisjonell levestil ikke forstyrres unødvendig. Det forutsettes at bedrifter går i dialog for å finne slike løsninger. Det skal også vises spesiell varsomhet i områder der det er spesielt sårbar natur, og gruvedrift skal unngås i områder hvor det ved ulykker eller ytre påvirkning kan lede til uopprettelig skade på miljø. Selskapene bør vurdere sertifisering i henhold til sertifiseringsordninger for visse mineraltyper der det er hensiktsmessig og arbeide med relevante standarder og initiativer for visse mineraler.